

Teorie postindustriální společnosti – dokončení

.... Zatímco futurologové a sociologové 70. let 20. až počátků 21. st. reagovali na technologické změny s opatrným optimismem založeným především na růstu znalostí, a to i když si nebyli zcela jisti společenskými procesy, které tyto změny přinesou, někteří z vědců o generaci mladších si více všímají společenských negativ. Jako příklad nám může posloužit německý sociolog Ulrich Beck (1944 – 2015), který se zabývá analýzou důsledků globalizace.¹

Beck rozlišuje tři fáze moderny: 1. Klasickou industriální společnost 19. st. 2. Rizikovou společnost, v níž je společenská produkce bohatství provázena produkcí rizik (např. ekologických, válek o suroviny včetně vody apod.) 3. Ta ústí do rizikové společnosti, v níž si lidé uvědomí tuto skutečnost (= reflexivní modernizace), začnou o ní uvažovat a hledat cesty, jak za dané situace přežít. Zvláště když tato fáze je v důsledku globalizace a vzrůstající nerovnoměrnosti bohatství vede ke ztrátě jistot i v životě v povolání.

Beck vychází z podobné domněnky, jakou už vyjádřil Bell v souvislosti s dělením společnosti na sociální strukturu, politický řád a kulturu, ale nahrazuje kulturu spíše vědou. Zdůrazňuje, že tyto součásti společnosti spolu špatně komunikují. Navíc se společnost ocitá situaci, v níž politická struktura slábne v důsledku globalizace hospodářství. Vznikají tedy již zmíněná rizika, za něž jsou odpovědni všichni a zároveň nikdo.

Beck se v této souvislosti věnuje vědě, v níž tento proces probíhá ve velkém měřítku. Rozdrobením vědy na jednotlivé úseky, jež si vzájemně nerozumějí, vzniká situace, že na jednu otázku existuje více odpovědí, které jsou vzájemně nesouměřitelné². To odpovídá postmoderní situaci, v níž každý může věřit, čemu chce. Proti tomu staví Beck požadavek, aby věda hledala především vzájemné souvislosti mezi jednotlivými problémy a poznatky. Podaří-li se to, vyjadřuje i Beck velmi opatrný optimismus vzhledem k budoucnosti, kdy by globalizovaná politika mohla získat převahu nad globalizovaným hospodářstvím a začít s ním rovnoprávně komunikovat.

¹ Z jeho knih jsou pro sledované téma nejdůležitější *Riziková společnost – na cestě k jiné moderně* (německy 1986, česky 2004) nebo *Vynalézání politiky: k teorii reflexivní modernizace* (německy 1993, česky 2007).

² K tomu je dobré podívat se na knihy Thomase S. Kuhna *Struktura vědeckých revolucí* (česky 1997) a zvláště Paula Feyerabenda *Rozprava proti metodě* (anglicky 1975, česky 2001).